

C. van der Leest, Meditaties over teksten uit de lijdenstijd

Uit: D. Vreugdenhil (redactie), Bijbels Dagboek. Van boek tot boek van dag tot dag, Enschede 1979

Jezus, onze zachtmoedige koning (Matt.21:1-5)

Lezen: Matt.21:1-11 (p.407)

Het is de zondag voor wat wij Goede Vrijdag noemen. De voorafgaande sabbat heeft Christus doorgebracht in Bethanië. Nu is Hij op, weg naar Jeruzalem. Halverwege stuurt Hij twee leerlingen er op uit om in Bethphagé een ezelsveulen te halen. Waarom Christus deze opdracht geeft, is duidelijk: Hij wil Jeruzalem rijdend op een ezel binnentrekken. Uit Lukas blijkt, dat hiervoor het ezelsveulen is gebruikt. Zonder zijn moeder zou het dier echter geschrokken zijn van alles en dus stokstijf zijn blijven staan. Om dit te voorkomen, liet Jezus eveneens het moederdier halen. Maar waarom wil Hij op een ezelsveulen Jeruzalem binnenrijden? Beslist niet, omdat Hij nog een lange afstand moet afleggen: Hij bevindt zich zo'n twee km. van de stad. Christus heeft een andere reden: Hij wil dat bewaarheid wordt, wat de profeet Zacharia heeft gezegd. Uit Zach.9:9 weet Hij namelijk, dat Hij de hoofdstad als koning moet binnenrijden.

Het vorstelijke van zijn intocht laat Jezus op verschillende manieren uitkomen. Allereerst laat Hij zijn leerlingen niet vragen om de beide ezels; zij moeten ze zondermeer meenemen. Bovendien behelpt Hij zich niet met een veelgebruikt lastdier; Hij gaat zitten op een veulen waarop tevoren niemand gereden heeft. Waarom Jezus geen paard heeft genomen? Omdat dit dier vooral diende voor militair gebruik. Was Jezus Jeruzalem op een paard binnengetrokken, dan had Hij zich als een krijgshaftig, zo niet krijgszuchtig koning vertoond. Hij reed echter op het gewone vervoermiddel, een ezel. Daardoor wilde Hij aan de joden van toen en aan ons duidelijk maken: "Ik ben een vredelievende koning. Om me te laten gelden maak Ik geen gebruik van machtsvertoon, laat staan van wapengeweld."

Dat dit Christus ernst was, is heel zijn leven gebleken. Nooit heeft Hij gepraald met zijn glorie en macht. Integendeel. Zó ver ging Hij in zijn zachtmoedigheid, dat Hij zich voor de zijnen heeft laten kruisigen (1 Petr.2:22-24). Alleen op deze manier kan Hij zijn rijk van vrede stichten (Zach.9:10).

Om dit zachtmoedige koningschap van Hem nadrukkelijk onder de aandacht te brengen, reed Christus die zondag op een ezelsveulen Jeruzalem binnen. Ondanks alle toejuichingen heeft men het toen niet verstaan. Ook later is men vaak vol onbegrip geweest. Om het christelijk geloof te laten gelden is er gewerkt met pracht en praal; ook wordt wel gemeend, dat men ter wille van Christus' rijk rebellen van wapens moet voorzien. We kunnen Jezus eveneens als de milde vorst miskennen, als we proberen anderen te overheersen of weigeren de minste te zijn. Het erkennen van Christus als onze zachtmoedige koning houdt nu eenmaal ook in, dat wij, zijn onderdanen, Hem navolgen (1 Petr.2:21).

God straft ongeloof af om zijn onvruchtbaarheid (Matt.21:18-19)

Lezen: Matt.21:12-22 (p.408)

Na zijn zondagse intocht heeft Christus de tempel geïnspekteerd. De maandag daarop gaat Hij weer vanuit Bethanië naar de hoofdstad, nu om in de tempel een grote zuivering te houden. Onderweg krijgt Hij honger. Al gauw ziet Hij een vijgeboom. Hij gaat eropaf om tussen de bladeren vijgen te zoeken. Het is waar, de officiële oogstmaanden, juni en augustus, zijn nog ver weg, want gezien het aanstaande paasfeest is het nu ongeveer maart (vandaar Markus 11:13). Toch kunnen er ook in het voorjaar al vruchten zijn: vroege of late die overwinterd hebben. Maar bij zijn zoeken vindt Jezus er geen. Daarom vervloekt Hij de boom. Dit kan ons bevreemden. Wil Hij zijn macht laten zien? Maar had Hij dan niet beter ineens vijgen aan de boom kunnen laten verschijnen? We moeten het anders verklaren. Door zijn wonderen bedoelt Christus immers een voorproef te geven van zijn toekomst. Dan moet de vervloeking van de vijgeboom wel een profetie zijn van de straf die aan de ongelovigen wordt voltrokken. In dit geval is de vijgeboom een beeld van Israël (verg. Luk.13:6-9).

Dat Christus' gedachten bij de boom naar Gods volk uitgaan, is begrijpelijk. Vooral in deze dagen moet Hij Israëls onvruchtbaarheid konstateren. Net als in het geval van de vijg, bestaat er ook met betrekking tot het volk alle reden er vrucht van te verwachten. Ze hebben immers zoveel voorrechten gekregen (zie Rom.9:4). In reactie hierop moeten ze hun dankbaarheid toch wel daadwerkelijk tonen? De laatste paar jaar heeft God daar intensief op aan gewerkt: door Johannes (zie Matt.3:8,10) en vooral door Christus. Die heeft Israël haast geprèst God te dienen. Maar hun antwoord is uiteindelijk: ongeloof. Daardoor ontbreken eveneens de vruchten. Ook bij zijn inspectie van de tempel heeft Christus het gemerkt. De zuivering van zo'n drie jaar terug (Joh.2:14-17) heeft niets geholpen. Evenals de bewuste vijgeboom lijkt Israël zo op het oog heel wat. Er is een indrukwekkende godsdienstige bedrijvigheid. Maar in het algemeen leeft men tot eer van zichzelf. Door de vijgeboom te vervloeken maakt Christus duidelijk: Israëls weigering God toegedaan te zijn, ondanks zijn geschenken aan hen, blijft niet ongestraft. Deze bedreiging heeft Christus dezelfde week uitgewerkt: "De stad wordt verwoest" (Matt.24:2 v.v.).

Dit heeft ons ook wat te zeggen, want het geldt nog steeds: God straft ongeloof af. In feite geldt deze bedreiging vandaag nog meer dan vroeger. Want wij hebben de blijde boodschap over Christus duidelijker gehoord dan Gods volk van toen. Daar vrijblijvend naar luisteren, is levensgevaarlijk, blijkt uit het voorval met de vijg. Daarom moeten we door de bijbelse boodschap in beweging komen.

Christus' angst in Gethsemane (Matt.26:36-38a)

Lezen: Matt.26:26-39 (p.409)

De donderdagnacht na de paasmaal tijd ging Jezus met zijn leerlingen naar Gethsemane, een tuin ergens op de Olijfberg. Daar aangekomen ging Hij, alleen vergezeld door Petrus, Jakobus en Johannes, de hof in. En, staat er dan: verdriet en angst begonnen zich van Jezus meester te maken. Die hele avond was Hij uiterlijk evenwichtig geweest en had Hij met zijn leerlingen van alles besproken. Maar nu het nagenoeg zover was, verdween zijn uiterlijke rust en werd Hij zichtbaar benauwd. Het verschrikkelijke dat komen ging, beklemde Hem zelfs zo sterk, dat Hij het tegenover zijn drie vertrouwelingen wel móest uiten: "Mijn ziel is bedroefd, tot stervens toe." Hiermee sloot Christus aan bij het refrein uit Ps.42 en 43: "Waarom zijt ge bedroefd, mijn ziel; waarom ontroerd in mij?" Alleen voegde Hij hieraan toe: "... tot stervens toe." Dit betekent niet hetzelfde als: "Ik ben doodsbenuwd", want dat zeggen wij slechts bij wijze van spreken. Maar Christus was werkelijk zo bang, dat Hij er haast onder bezweek. En geen wonder, Hij ging de hel tegemoet. Gods toorn om onze ongehoorzaamheid zou zich in zijn volle intensiteit tegen Hem keren. Wat dat betekent, is onzegbaar. Want als een mens zelf de goddelijke straf moet ondergaan, komt hij er nooit mee klaar. Maar Christus wist: "Straks moet de altijd-durende straf van alle mensen door Mij alleen ondergaan worden en dat in een tijdsbestek van enkele uren." Vandaar dat Hij bijna stierf van angst, toen het erge van dit lijden in al zijn verschrikking op Hem af kwam.

Dàt Hij dit moest doormaken, was mee te wijten aan satan. Die deed in Gethsemane een laatste aanval op Jezus om Hem ontrouw te maken. Ruim drie jaar daarvoor was het hem niet gelukt. Wat hij toen ook probeerde, Christus bleef gehoorzaam aan God. "Toen ging satan van Hem weg, tot de vastgestelde tijd", staat er dan in Luk.4:13. Nu was het zover (verg. Luk.22:53b). De duivel zette voor het laatst alles op alles om Christus van zijn opdracht af te brengen. Daarom liet hij Hem voelen wat Hem nog te wachten stond. Deze voorproef moest Christus zo benauwd maken, dat Hij ervoor zou terugdeinzen plaatsvervangend te sterven.

Tegelijk had GóD hiermee zijn bedoeling. Hij wilde vaststellen, of Christus werkelijk geschikt was voor zijn taak. Want om als offerlam te kunnen dienen, moest Christus zich gewillig geven, zonder enig tegenstribbelen. De drie vertrouwelingen zijn er getuige van geweest, hoe Hij gevochten heeft om zijn angst de baas te blijven. Dat hebben ze moeten waarnemen ten behoeve van ons. Wij mogen het namelijk nooit vergeten, wat onze Redder allemaal voor ons heeft doorstaan.

Christus' strijd om gehoorzaam te blijven (Matt.26:39,42,44)

Lezen:Hebr.5:5-10 (p.411)

We denken soms: Het is Christus gemakkelijk gevallen gehoorzaam te blijven. We vergeten dan, dat Hij een even kwetsbaar mens was als wij. Wat voor ons verleidingen zijn, waren dat ook voor Hem. Maar er is één verschil tussen Hem en ons: Nooit is zijn menselijke zwakheid Hem de baas geworden, ten koste van zijn gehoorzaamheid aan God. Dat blijkt duidelijk in Gethsemane. Het is waar, allereerst valt daar op, hoe weerloos Hij was. Hij bad daar immers: "Vader, is het niet mogelijk dat deze beker Mij voorbijgaat?" De beker, het lijden dat kwam, maakte Christus onzegbaar bang. Hij wenste dat Hij de verschrikking van Gods toorn niet hoefde ondergaan. Tegen het drinken van een beker met een dergelijke inhoud móest Hij zich wel verzetten met al zijn vezels. Daarom deed Hij in zijn benauwdheid een beroep op Gods vaderliefde voor Hem, of het niet anders kon. Deze zwakheid werd Christus echter niet tot schuld, want Hij voegde aan zijn gebed direkt toe: "Alleen, niet zoals Ik wil, maar zoals U wilt." De vervulling van zijn door en door menselijk verlangen maakte Jezus afhankelijk van Gods wil. Daarmee zegde Hij niet toe zich in het onvermijdelijke te schikken. Hij verklaarde zich bij voorbaat bereid méé te werken aan de verwerkelijking van het goddelijk reddingsplan. Deze gewilligheid van Christus komt nog sterker naar voren in zijn tweede gebed: "Vader, als deze beker niet kan voorbijgaan zonder dat Ik hem drink, dan moge gebeuren wat U wilt." Hier vraagt Hij al niet meer, of het anders kan. Hij wist: Gezien Gods bedoelingen móest Hij het lijden tegemoet. Hoe Hij ook tegen dit ontzettende opzag, Hij was bereid de wil van zijn Vader uit te voeren. Ook in zijn derde gebed sprak Christus dit uit.

Door zijn bidden was zijn angst weggeëbd. Hij zag helder voor zich, wat Hem te doen stond. Door niets kon Hij daarvan nog afgehouden worden. Dat deze rustige zekerheid het resultaat was van strijd, blijkt niet alleen uit zijn wóorden, maar ook uit zijn gebedshouding: Hij lag voorover op de grond. Bovendien heeft Christus bloed gezweet en moest een engel Hem sterken (Luk.22:43-44). Zo beklemmend bang is Hij geweest.

Zijn drie vertrouwelingen hebben dit waargenomen. Al is hun door hun slaperigheid veel ontgaan, ze hebben Christus zien en horen bidden. Daardoor weten ook wij ervan. Zo is voor ons meteen zonneklaar, hoe hoog God onze ongehoorzaamheid opneemt. Tegelijk is door Gethsemane bewezen, hoe groot Christus' liefde is voor de zijnen: Hij had het ervoor over ten behoeve van ons door doodsangst heen te gaan.

Christus voor Gods rechterstoel (Matt.27:1-2,11)

Lezen: Matt.26:57-68 (p.412)

Na zijn gevangenneming is Jezus eerst voor het Sanhedrin gebracht, de joodse Hoge Raad. Het lukte die Raad niet een aanklacht rond te krijgen, totdat de hogepriester vroeg: "Bent U de Christus, de Zoon van God?" Hierop móest Jezus wel instemmend antwoorden. Hij was inderdaad de allang-beloofde, gezalfde koning. Ook was Hij Gods eigen Zoon. Vooral over deze laatste uitspraak was het Sanhedrin hevig verontwaardigd. Overigens, veel nieuws hoorden ze daarmee niet. Bij het uitdragen van zijn boodschap had Jezus herhaaldelijk op zijn goddelijke herkomst gewezen. Van meet af had dit felle reacties opgeroepen (Joh.5:17-18; 10:30-31 e.a.). En bij deze officiële gelegenheid hoorden ze het Hem weer verklaren. Daarmee stelde Hij zich op één lijn met God. Naar hun idee kon dat niet terecht gebeuren. Ze wilden in Jezus niet meer zien dan een gewoon mens. Daarom moesten ze wel konkluderen: Door zich Gods eigen Zoon te noemen, had Christus zich vergrepen aan Gods naam. Het vonnis stond voor hen dan ook vast: Jezus verdiende de doodstraf. Alleen, die konden ze niet zelf voltrekken (Joh.18:31). Hun bevoegdheid daartoe was hen afgenomen door Pilatus, in deze tijd namens de romeinse keizer gouverneur over Judea. Het Sanhedrin was hierom gedwongen naar hem toe te gaan met het verzoek hun doodvonnis te bekrachtigen en te voltrekken.

Aanvankelijk klaagden ze Jezus tegenover Pilatus niet aan wegens zijn vergrijp tegen Gods naam. Waarschijnlijk vreesden ze, dat de stadhouder Hem om zo iets niet zou willen terechtstellen. Daarom kozen ze een ander gedeelte uit zijn bekentenis. Ze zeiden tegen Pilatus: "Deze man noemt zichzelf de Christus. En u weet wat dat voor velen betekent: de beloofde koning die gewelddadig bevrijdt uit de macht van de keizer. Maar met zo iemand willen wij ons niet inlaten. Wie aanspoort tot opstand verdient de doodstraf." Pilatus kon er niet onderuit als rechter op te treden.

We kunnen er niet mee volstaan hier met deernis naar Jezus te kijken. Want dan zouden we het belangrijkste niet begrepen hebben. Terwijl Christus voor Pilatus werd gebracht, kwam Hij namelijk meteen voor God te staan. Blijkens Rom.13:1-4 gold van Pilatus immers, dat hij in dienst stond van God: ook had hij als Gods instrument macht om te straffen. Bovendien moeten we ermee rekenen, dat Christus hier optrad als onze plaatsvervanger. Toen Hij wat zichzelf betreft onschuldig voor de romeinse rechterstoel stond, stond Hij meteen beladen met onze schuld voor Gods rechterstoel. Dit proces laat ons dus de weg zien, waarlangs het onmogelijke mogelijk wordt: dat schuldige mensen toch door de rechtvaardige God vrijgesproken worden.

Christus rechteloos behandeld (Matt.27:17)

Lezen: Matt.27:11-22 (p.413)

Bij zijn eerste verhoor bleek Pilatus al gauw, dat de beschuldiging niet steekhoudend kon zijn: Jezus was geen opstandeling. De joodse leiders bleven echter op hun stuk staan: "Hij is terdege strafbaar. Hij hitst de joden op tegen de romeinen, in zijn geboortestreek Galilea en hier in Judea." "In Galilea?" reageerde de stadhouder. "Dan moeten jullie bij Herodes zijn." Die was namens de keizer koning over Galilea en verbleef op dat moment in Jeruzalem, zoals altijd tijdens feestdagen. Dus gingen de joden met Jezus naar Herodes. Na enige tijd kwam de stoet weer terug. Ook Herodes achtte Jezus onschuldig (Luk.23:8-12). Pilatus konkludeerde daarom: "De verdachte heeft niets gedaan, waarvoor Hij de doodstraf verdient. Maar omdat Hij zoveel onrust heeft teweeggebracht, zal ik Hem laten geselen. Hierna laat ik Hem vrij" (Luk.23:13-16). Op deze manier hoopte hij niet al te onrechtvaardig te zijn en tegelijk het Sanhedrin tevreden te stellen.

Toen het proces dit punt had bereikt, verscheen er een groot aantal mensen op het plein waar de rechtszaak werd gehouden. Blijkens Mark.15:8 kwamen ze een beroep doen op een recht dat de bezetter hen had verleend: op elk paasfeest moest de stadhouder op hun verzoek iemand vrijlaten. Zij hadden voor zichzelf al gekozen: Barabbas, een bekend gevangene. Hij had meegedaan met een oproer, waarbij een moord was gepleegd (Mark.15:7) en wachtte nu op zijn terechtstelling. Déze vrijheidsstrijder wilde de menigte vrij hebben.

Pilatus liet zich niet van de wijs brengen, toen Jezus' proces hierdoor doorkruist werd. Hij zag direkt een mogelijkheid zich zonder kleerscheuren van de zaak Jezus af te maken. Gaf hij het Sanhedrin gehoor, dan moest hij de verdachte wel ter dood veroordelen. Als nu het volk voor Jezus' vrijlating koos, moesten de joodse leiders wel inbinden. Daarom zei hij tegen de menigte: "Willen jullie niet liever Jezus vrij hebben, die de Christus wordt genoemd?" Zo suggereerde hij: "Barabbas of Jezus is geen onredelijk tweetal. Want gezien zijn betiteling "Christus" zien jullie in Jezus ook een vrijheidsstrijder." Toen Pilatus dit voorstel deed, was van een eerlijk proces geen sprake meer. Hij had immers al de voorlopige uitspraak gedaan Jezus na geseling vrij te laten. Door Hem naast Barabbas te plaatsen deed hij het voorkomen dat Jezus' vrijlating een gunst was. M.a.w., toen Pilatus de massa voorhield "Jezus of Barabbas" was Christus rechteloos geworden. Dit wordt ons echter niet verteld om ons te laten meeleven. Weer moeten we bedenken, dat Jezus daar stond in onze plaats. Doordat Hij zich rechteloos heeft laten behandelen, heeft Hij het ongedachte bereikt: dat wij tegenover God rechten hebben gekregen, bijv. te mogen genieten van zijn gunst.

Jeruzalems keuze tegen Christus (Matt.27:20-23)

Lezen: Matt.27:19-26 (p.414)

Toen de stadhouder met de keus aankwam "Jezus of Barabbas", was de massa overrompeld. Ze kreeg echter gelegenheid erover na te denken, want Pilatus' vrouw stuurde haar man bericht over een droom van haar. Onderwijl mengden de leden van het Sanhedrin zich onder de mensen. Ze wilden koste wat het kost Pilatus' diplomatie laten mislukken. Al voelden ze zelf misschien weinig voor Barabbas, ze zetten de massa op voor hem te kiezen en mee te helpen aan Jezus' ondergang. Wellicht hebben ze in de gauwigheid doorgegeven, wat er in de nachtelijke bijeenkomst van het Sanhedrin was voorgevallen.

Het lijkt verwonderlijk, dat ze de menigte zo snel aan hun kant hebben gekregen. Velen van hen hadden toch de zondag daarvoor Jezus enthousiast binnengehaald in Jeruzalem (Matt.21:9)? Dit is onjuist. Het hosanna-geroep is vooral afkomstig geweest van Galilese pelgrims, die met Jezus zijn meegereisd (Matt.20:29) of vanuit Jeruzalem Hem tegemoet zijn gegaan (Joh.12:12-13). Maar hier hebben we te doen met inwoners van Jeruzalem en omgeving. Alleen die hadden het recht de vrijlating van een gevangene te verzoeken: Pilatus was nu eenmaal hun goeverneur. Galilese pelgrims, onderdanen van Herodes, hadden bij hem niets te zoeken. Dat hier vooral joden uit Jeruzalem stonden, verklaart waarom ze zich zo snel lieten bepraten. De mensen van de tempelstad hebben altijd weinig met Jezus opgehad (Matt.23:37). Hij mocht dan de Christus genoemd worden, maar wat voor koninklijks was er nou aan zijn optreden geweest? Zelfs had Hij nooit iets negatiefs over de Romeinen gezegd (verg. Matt. 22:21). Met zo'n Christus-figuur schoot je weinig op. Nee, dan Barabbas. Die was bereid alles in te zetten voor de uitschakeling van de bezetter.

In reactie op Pilatus' vraag wie hij moest vrijlaten, stelde de menigte daarom: "We blijven erbij: Barabbas"! "Maar Jezus de Christus dan?" "Aan het kruis met Hem." Hiermee koos Jeruzalem vóór de revolutie en tégen het evangelie; vóór de sterke man, die gewelddadig de bezetter wilde bestrijden, en tégen de zachtmoedige vorst, die door vergaand dienen de macht van de zonde wilde terugdringen.

Tegenwoordig geven vele "christenen" Jeruzalem uiteindelijk gelijk met haar keuze voor Barabbas. Natuurlijk, ze geloven in Jezus, maar maken van Hem een Barabbas-figuur. Want ze duiden Hem aan als revolutionair en vereenzelvigen zich in zijn naam met bevrijdingsbewegingen. En dat terwijl Christus nog zo gewaarschuwd heeft: "Wie het zwaard trekken, zullen door het zwaard omkomen." Uitzicht hebben we alleen, wanneer we Christus erkennen zoals de Evangeliën Hem tekenen: als de zachtmoedige koning, die voor zijn onderdanen de diepste vernedering overhad.

Jeruzalems keuze voor Gods straf (Matt.27:23-26)

Lezen: Hand.3:11-19 (p.415)

"Aan het kruis met Jezus", had het volk geroepen. Maar Pilatus wilde er nog niet van weten: "Wat voor kwaad heeft Jezus dan gedaan?" De menigte was echter voor geen rede vatbaar en schreeuwde nog harder: "Kruisig Hem." Pilatus kon geen kant meer op. Hij achtte Jezus onschuldig. Maar behalve rechter was hij ook goeverneur en die had mee de taak de joden rustig te houden. Daarom besloot hij voorlopig op de eis van het volk in te gaan. Straks zou hij wel weer zien (vandaar Joh.19:1-16). Men moest echter goed weten, dat hij weigerde hiervoor verantwoordelijk te zijn. Daarom waste Pilatus in een schaal met water publiek zijn handen, met de woorden: "Ik ben onschuldig aan het bloed van deze man. Jullie moeten het zelf maar weten", - alsof hij zo van alles af was. De toeschouwers daarentegen waren er niet bang voor de volle verantwoordelijkheid op zich te nemen: "Zijn bloed kome over ons en onze kinderen". Een huiveringwekkende uitspraak, en nog wel van kerkmensen. Ze wisten van Jezus' onschuld en konden vermoeden wie Hij was. Toch schreeuwden ze overmoedig: "Als Hij ten onrechte wordt terechtgesteld, zijn we bereid de gevolgen te dragen." Ze hebben het geweten. Maar dan moeten we niet denken aan wat de joden in het algemeen de eeuwen door aan lijden hebben doorgemaakt. Alleen de Jeruzalemse joden van die tijd en dan vooral hun leiders waren schuldig aan de moord op Jezus (vandaar Hand. 2:23; 3:13-17; 4:10; 5:30; 7:57). Hebben we het over Gods bestraffing hiervan, dan moeten we alleen denken aan Jeruzalems verwoesting door de Romeinen. Bij die gelegenheid zijn inderdaad velen die "Kruisig Hem" hadden geroepen, met hun nakomelingen gruwelijk omgekomen.

Overigens was dit niet zozeer Gods straf om Jeruzalems keuze tegen Jezus, maar hierom dat men bij zijn keuze is gebléven. Dát was het ergste. Want toen de joden met hun leiders voor Pilatus stonden, waren ze min of meer onwetend. Ze beseften niet goed de reikwijdte van hun daden. Vanaf het moment dat de apostelen getuigden, lag dat anders. Want die brachten aan het licht wie Jezus was. Wie Hem toen nog bleef afwijzen, deed dat tegen beter weten in. Hun medeplichtigheid aan de moord op Jezus was erg, maar daarvoor konden ze vergeving krijgen. Maar hun vijandigheid tegenover de boodschap van de apostelen was onvergeeflijk.

Bij het horen van deze geschiedenis moeten we dan ook niet huiveren voor de kreten van de joden. We moeten onszelf voorhouden wat veel verschrikkelijker is: Dat we via de Bijbel weet hebben van Christus, terwijl we toch ons hart voor Hem afsluiten en weigeren Hem als redder te aanvaarden.

Christus gebannen uit de gemeenschap (Joh.19:16-18)

Lezen: Joh.19:1-18 (p.415b; stond op p.418)

Die vrijdag van zo'n 1950 jaar geleden was voor Christus bepaald geen goede vrijdag. Na lang tegenstribbelen had Pilatus Hem tenslotte veroordeeld tot de kruisdood. En nu hing Hij daar; het zou duren van 's morgens negen uur tot zo'n drie uur 's middags. Een smadelijke terechtstelling, want Hij onderging hiermee het lot van een misdadiger; aan weerskanten van Hem waren dan ook werkelijke bandieten gekruisigd. Deze situatie was temeer vernederend, omdat Hij bijna of zelfs helemaal naakt was; zijn kleren waren Hem immers afgenomen. Bovendien was de kruisiging wel de meest wrede manier om iemand terecht te stellen. Met zijn handen en voeten vastgespijkerd was de gekruisigde één en al pijn, en dat uren achtereenvolgend in de oosterse hitte. Maar hoe verschrikkelijk dit allemaal ook was, toch is hiermee nog niet eens het ergste genoemd. Dat bestond hierin, dat Christus gebannen was uit de gemeenschap met mensen en vooral met God. Dit blijkt uit Deut.21:22-23. Daar wordt namelijk verteld over een bepaalde praktijk onder het oude volk Israël. Toen kwam het voor, dat men eerst iemand terechtstelde en vervolgens zijn lijk aan een paal ophing. Dit betekende een ekstra onderstreping van het doodvonnis. Want wie aan een paal was gebonden, hing als het ware in tussen hemel en aarde. Daarmee werd ten aanzien van de desbetreffende misdadiger uitgesproken, dat hij nergens meer thuishoorde: bij de mensen niet, laat staan bij God. Kortom, op hem rustte Gods vloek.

Dat was voor Christus aan het kruis het ergste. Maar daardoor betekent zijn kruisiging voor ons meteen onze bevrijding. Want Hij werd van alles en iedereen geïsoleerd om onze overtredingen. Omdat wij Gods vloek over ons hebben losgemaakt, is Christus almeer alleen komen te staan. Om Jezus' uitbanning door de mensen aan te geven, wijst Matt. (27:39-43) op de nietsontziende spot van de toeschouwers op Golgotha. En dat waren nog wel kerkleden: Uitgerekend zij die eeuwenlang door God op Christus' komst waren voorbereid, jouwden de gekomen Christus weg uit hun gemeenschap. Dat moet uiterst bitter voor Hem zijn geweest.

Maar het vreselijkste voor Hem was, dat ook God zich tegen Hem gekeerd heeft; erger nog: de Here heeft Hem op een gegeven moment zelfs volledig losgelaten.

Dank zij dit alles kunnen wij deze dag aanduiden als goede vrijdag. Want nu Christus uit Gods wereld gebannen is, wordt dit ons bespaard. Ondanks onszelf hebben wij nu als toekomst in het vooruitzicht: een leven in volledige harmonie met God, mensen en dingen, - als we ons tenminste hechten aan de gekruisigde Christus.

Christus door God verlaten (Matt.27:45)

Lezen: Matt.27:33-50 (p.416)

Van twaalf tot drie uur was het donker in Judea. Van een normale zonsverduistering kon geen sprake zijn. Die wordt immers veroorzaakt, doordat de maan tussen de zon en de aarde staat. Maar het paasfeest werd altijd bij volle maan gevierd. Dit bewijst hoe onverwacht de donkerheid op Golgotha was.

De betekenis hiervan wordt duidelijk, als we bedenken hoe in de Bijbel wordt gewerkt met de tegenstelling licht-duisternis. Licht blijkt het symbool te zijn van alles wat positief is. En geen wonder, want van de Here geldt dat Hij licht is. Wie de lichtzijde houdt, staat daarom bij God in de gunst. Daartegenover verbindt de Bijbel de term duisternis met iemand die vijandig staat tegenover God. Wanneer de Here straffend optreedt, is dan ook sprake van verduistering. Zo zegt Joël (2 : 31): "De zon zal in donkerheid verkeren en de maan in bloed, voordat de angstwekkende dag van de Here komt." En nu wàs op deze vrijdag de zon onverklaarbaar verduisterd. Daarmee werd tegen de toeschouwers op Golgotha en tegen heel Jeruzalem dreigende taal gesproken. Zij maakten zich vrolijk over Jezus aan het kruis? God zou deze wandaad van hen wreken. De donkerheid van die drie uur was daar een voorproef van.

De zonsverduistering op die vrijdag was echter vooral bedoeld als een bewijs van Gods toorn tegen Christus. Die was nu volledig bij zijn Vader uit de gunst. Daarom werd zelfs het zonlicht - dat teken van goddelijke barmhartigheid (Matt.5:45) - aan zijn blik onttrokken. Op deze manier werd Christus prijsgegeven aan de verschrikkingen, kenmerkend voor de hel. Verbannen uit de gemeenschap met God en mensen verkeerde Hij binnen de machtsfeer van satan. Niet voor niets heeft Hij zelf deze vrijdag aangeduid als "het moment van de duistere machten" (Luk.22:53). In hun greep bevond Hij zich.

Zo sprak heel zijn situatie van Gods intense toorn. En dan te bedenken, dat Hij zijn Vader altijd volmaakt gehoorzaam was geweest. Hij had voortdurend in eenheid met Hem geleefd (verg. Joh.4:34). Maar uitgerekend Hij werd door zijn Vader prijsgegeven aan de verlatenheid, eigen aan de hel. En nog verdiend ook. Want onbegrijpelijk genoeg hing Christus daar in onze plaats. Hij onderging de doodstraf die over ons allemaal is uitgesproken. Hierdoor is Hij letterlijk meer dan duizend doden gestorven. Wat voor kwellingen dit voor Hem heeft meegebracht, onttrekt zich volledig aan onze waarneming. Alleen al omdat zijn ergste verlatenheid zich heeft afgespeeld, terwijl Hij zelf zweeg en door een beklemmende duisternis was omgeven. Maar door die uren kunnen wij vreugdevol leven in het licht van Gods gunst.

Christus' roepen om Gods gunst (Matt.27:46)

Lezen: Psalm 22:2-25 (p.417)

Toen het drie uur duister was, riep Christus: "Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?" Een aanhaling van Ps.22:2a. Oorspronkelijk verwoorde Dàvid hier zijn angsten, omdat kerkmensen hem in het nauw brachten. Nu zag Davids zoon deze situatie ook werkelijkheid worden voor Hem. De voorval- len uit de psalm herhaalden zich zelfs letterlijk (bijv. Matt.27:35 = Ps.22:17-19; Matt.27:39,43 = Ps. 22:8-9). De treffende overeenkomst tussen zijn ellende en die van David moet zich aan Christus heb- ben opgedrongen. Vandaar dat Hij ook Davids beginklacht overnam.

Vaak wordt deze uitlating gezien als een kreet van wanhoop. Dit is onjuist gezien het tijdstip waarop Christus zich uitte. Heel de dag heeft Hij gezweven over zichzelf. Toen Hij werd vastgespijkerd, klaagde Hij niet. Hij bad zelfs om vergeving voor zijn vijanden. En later bemoedigde Hij een medegekruisigde en vertrouwde Hij zijn moeder toe aan Johannes. Zelfs toen Hij ingesloten werd door de duisternis - dat blijkt van Gods toorn tegen Hem - kwam er geen "waarom" over zijn lippen. Christus wist: Omdat Hij onze plaats had ingenomen, dáárom moest Hij zoveel doormaken. Hij kwam dan ook pas met "waar- om", toen Hij de tunnel van de eeuwige dood dóór was.

Het vers uit Ps.22 schréeuwde Christus toen uit. Want hiermee deed Hij een hartstochtelijk beroep op zijn Vader: "U hebt voor Mij als programma vastgesteld, dat Ik eerst moest lijden en dan de hemelse glorie zou binnengaan. Nu hèb Ik uw intense toorn ondergaan. Dan is er toch geen reden meer Mij te verlaten?!" Christus drong er dus bij zijn Vader opaan Hem weer zijn gunst te bewijzen. Die vrijdag had in het teken gestaan van Ps.22. Nu verlangde Christus ernaar, dat Hij ook vers 24-25 tot het zijne kon maken: "Zingt de lof van de Here, want Hij heeft de ellende van de vrome niet versmaad en zijn gelaat niet voor hem verborgen; maar Hij heeft gehoord, toen de vrome luid tot Hem riep."

En inderdaad luisterde God naar Hem, want direkt week de duisternis en de zon - dat teken van godde- lijke barmhartigheid - begon weer te schijnen. Zo was het duidelijk voor Christus: Zijn Vader erkende dat Hij volledig voor de zijnen had geboet. Daarom kon Hij direct hierop uitroepen: "Het is volbracht."

Deze feiten uit het verleden betekenen onze redding. Nu Christus de tunnel van de eeuwige dood is doorgekomen en weer door zijn Vader is aanvaard, zullen de zijnen nooit door God worden losgelaten. Ook in onze vertwijfeling kunnen we ervan opaan: Door onze verbondenheid met Gods Zoon zijn we ook blijvend verbonden met onze goddelijke Vader.

Christus' lijden volbracht (Joh.19:28-30)

Lezen: Joh.19:23-30 (p.419)

Direkt nadat de duisternis geweken was, zei Christus: "Ik heb dorst." Vóór zijn kruisiging had Hij drin- ken geweigerd, want toen ging het om een verdovende drank (Matt.27:34). Die gaf men de veroordeel- de altijd vooraf om zijn lijden te verzachten. Maar Jezus wilde volledig bij bewustzijn blijven; dan alleen kon Hij Gods toorn in al zijn hevigheid ondervinden. Daarom had Hij de aangeboden drank vóór zijn kruisiging afgewezen. Maar nu, zes uur later, was de situatie anders. "Hij wist dat alles volbracht was om de Schrift in vervulling te laten gaan" (terwijl het NBG de zin met "opdat" verbindt met "zei", ver- bind ik die met "volbracht").

Deze mededeling is eigenlijk onbegrijpelijk. Je zou zeggen, dat een gekruisigde maar één ding weet: dat hij één en al pijn is. Christus daarentegen heeft van het begin tot het einde met de Bijbel geleefd en is zich daardoor steeds bewust gebleven van zijn taak. In de boeken van het O.T. heeft God namelijk vantevoren het programma vastgelegd, dat voor onze redding moest worden afgewerkt. Aan dit pro- gram heeft Christus zich gehouden. Steeds is Hij ermee beziggeweest om de oudtestamentische voor- spellingen werkelijkheid te maken. En nu besepte Hij dat geen enkel bijbels woord meer onvervuld was. We moeten er meteen bij zeggen: geen enkel woord over zijn lijden, over wat Hij welbewust aan ver- schrikkingen had moeten ondergaan. Voltooid was dus alles wat Hij volgens Gods plan metterdaad aan vernedering op zich had moeten nemen. En dat konstateerde Christus.

Maar Hij wilde dit niet voor zichzelf houden. Ook de toeschouwers moesten het weten. Om hen dit dui- delijk te kunnen zeggen, dáárom vroeg Hij toen om drinken. Door de toegediende drank kreeg Hij in- derdaad de nodige helderheid en stemvastheid. Zo was Hij in staat luidkeels (Mt.27:50a) uit te schreeuwen: "Het is volbracht." Opmerkelijk is, dat Christus niet zei: "Ik heb het volbracht." Hij schoof zichzelf naar achteren. Het belangrijkste was niet wat Hij allemaal gedaan had, maar dat nu afgewerkt was wat God vooraf aan plaatsvervangend lijden gepland had. Dat maakte Christus nu al roepend be- kend.

De reikwijdte van dit woord zal niet tot de toeschouwers zijn doorgedrongen. Een merkwaardige ge- dachte: Eèn van de belangrijkste momenten uit de wereldgeschiedenis gaat onbegrepen en haast onop- gemerkt voorbij. Achteraf kan niemand meer heen om Christus' uitroep. Want de betekenis hiervan is in het N.T. duidelijk genoeg bekendgemaakt. Wie volstaat met ontroering over het gebeurde, doet tekort aan de ernst ervan. De enige wettige reactie is de dankbare erkenning, dat toen de grondslag is gelegd voor onze redding. Geloven we dat, dan kent God ons toe wat Christus heeft volbracht.

De weg naar God vrijgemaakt (Matt.27:51a)

Lezen: Hebr.10:19-25 (p.398: Goede Vrijdag)

Op hetzelfde moment dat Jezus stierf, scheurde het tempelgordijn in tweeën. Hoe dit kon gebeuren, is onbekend, maar zoveel is duidelijk dat er geen mensenhand bij te pas is gekomen. Niet voor niets vertelt Mattheus, dat het gordijn van bovenaf begon te scheuren. Kennelijk had God er de hand in. Dat het in twee flarden erbij hing, zal via de priesters bekend zijn geworden. Bedoeld is wel het gordijn, dat voor het allerheiligste hing. Dit sloot het allerheiligste af voor onbevoegden. Deze benaming was in feite van toepassing op alle mensen. In het allerheiligste was nu eenmaal God op een heel intense manier aanwezig. En niemand was het geoorloofd zich zomaar in zijn nabijheid te begeven. Alleen de hogepriester mocht het gordijn passeren, maar slechts eenmaal per jaar, op de verzoendag.

Hierdoor maakte God zijn volk duidelijk: Zoals het tempelgordijn de toegang verspert tot het allerheiligste, zo versperren hun overtredingen de toegang tot het hemels heiligdom.

Nu wordt in Hebr.10 Christus als mens vergeleken met het tempelgordijn. Want zoals dat gordijn een afbeelding vormde van onze ongehoorzaamheid, zo gold van Christus dat Hij voor ons tot zonde is gemaakt. Toen Hij aan het kruis was vastgespijkerd, hing Hij dan ook a.h.w. in tussen God en de zijnen. Beladen met onze schulden vormde Hij in eigen persoon het obstakel op de weg van de mens naar God, - net zoals het tempelgordijn de toegang tot het allerheiligste blokkeerde. Maar onderwijl Christus aan het kruis hing, betaalde Hij onze schulden af. En toen Hij stierf, was Hij klaar met het boeten voor onze overtredingen. Het obstakel dat wij opgeworpen hebben op de weg naar God, was hiermee volledig geslecht. Op datzelfde moment had het tempelgordijn geen recht van bestaan meer. De wèrkelijke versperring - de mens Christus zoals Hij onze schulden had overgenomen - was niet meer. De afbeelding hiervan had nu ook zijn tijd gehad. Daarom liet God na Christus' sterven direkt het tempelgordijn scheuren.

Zo maakte Hij tot in het Jerusalemse heiligdom de betekenis bekend van Jezus' dood. Zoals men nu onbelemmerd het allerheiligste kon binnengaan, zo had men ook vrij toegang tot God in de hemel. Maar daarvoor is wel geloof in Christus nodig. Alleen met een beroep op zijn werk, kunnen we rechtstreeks bij onze hemelse Vader terecht. Vertrouwen we op Christus, dan geldt het werkelijk dat onze overtredingen niet meer tussen God en ons instaan. We kunnen om zo te zeggen dan zomaar als kinderen bij Hem binnenlopen, - nu al met onze gebeden en straks in eigen persoon.